

*Моцюк М.Д., магістрант,
Фігурка М.В., к.е.н., доцент,
Івано-Франківський інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету,
mari4ka88@mail.ru*

СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний світовий туризм перетворився на глобальний чинник розвитку цивілізації та всіх її складових – економіки, соціальної сфери, духовної культури. Туризм виступає як надзвичайно багатий за змістом і розмаїтий за проявами соціальний феномен. Своїми функціями – світоглядною, культурно-пізнавальною, соціальною, комунікативною, рекреаційною – він істотно впливає на людину, її ціннісні орієнтації, процеси самопізнання і самовдосконалення. Туристська революція, за висловом

Ф.Франжіаллі, – це подія настільки творча і важлива, що це дає підстави порівняти її з індустріальною революцією 17 століття [1].

Визначаючи винятково важливе значення туризму, водночас потрібно наголосити на його соціальній і культурній ролі в процесах інтеграції. Туризм безпосередньо впливає на процеси консолідації нації і виховує толерантність, гостинність сприяє стабільності у суспільстві, формує комунікативну культуру і народну дипломатію [2].

Узагальнюючи напрацювання авторів таких авторів, як Н.М. Кузнецової, В.Г. Герасименка, Л.О. Іванової; В.О. Квартальнова, Д.К. Ісмаєва, В.С. Сеніна; Р.А. Браймера, Ф. Котлера, Пітера Р. Діксона, Д. Уокера можна визначити такі напрями та наслідки соціокультурного впливу міжнародного туризму на туристів, з одного боку, та розвиток країн, що приймають туристів, з іншого:

- культурний розвиток, зокрема: поширення нових знань, нових вражень, розвиток або руйнація місцевих традицій, звичаїв;

- соціальний розвиток, зокрема: соціальна асиміляція, поширення або подолання негативних соціальних процесів, розв'язання або загострення проблем зайнятості, бідності населення.

Сучасний туризм – це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично всі галузі. Це зумовлює першість туризму в світовій економіці. Саме цей фактор повинен стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічні і соціальні показники країни, стимулювати низку важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені як туристичної країни. [4]

Проблемами розвитку туризму в Україні сьогодні є: відсутність розгалуженої системи інформаційно-рекламного забезпечення діяльності галузі та туристичних представництв за кордоном; відсутність цивілізованих умов перетину кордону та несприятливий візовий режим для іноземних туристів; податкове законодавство, що не сприяє вкладенню інвестицій в інфраструктуру туризму та санаторно-курортний комплекс; недоліки в системі регіонального управління; проблема тіньової економіки; необхідність передання частини повноважень органам місцевого самоврядування.

Україна має всі об'єктивні передумови для входження в перелік країн з високим рівнем розвитку туризму. Протягом останніх років українська індустрія туризму стабільно нарощує обсяги виробництва туристичного продукту. Водночас пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму мають стати реконструкція, модернізація та будівництво нових туристичних об'єктів, підвищення якості та збільшення асортименту туристичних послуг. Для ефективного просування національного туристичного продукту на зовнішньому ринку потрібна не лише організаційна, а й фінансова підтримка з боку української держави. Створення позитивного іміджу нашої країни та її туристичних об'єктів має стати частиною загальної стратегії розвитку туризму в Україні.

Туристська гостинність – найважливіша ознака туризму як соціокультурного явища. Вона доповнює соціально-психологічний та культурний ефект подорожування, надаючи останньому привабливості, комфортності, змістовності та раціональності в умовах обмеженого часу.

Метою розвитку туристичної індустрії в Україні є створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історико-культурного довкілля. Програма дій,

зорієнтована на досягнення цієї мети, має бути синхронізованою із загальними темпами становлення ринкових механізмів і співвідносною з політикою структурних реформ в економіці. Вона повинна також враховувати накопичений досвід розвитку туризму у світі, що створює сприятливі умови доопрацювання та розроблення відповідної нормативно-правової бази туризму.

Одна із ключових проблем, яку необхідно вирішити в найближчий час, – питання оптимізації взаємодії туризму і культури як на рівні центральних органів влади, так і на місцях. Культурна спадщина, музеї, театри в більшості країн світу є винятково важливим фактором залучення туристів, генерації міжнародних і локальних туристичних потоків.

Сьогодні потрібні творчі діячі, здатні перетворювати культурні багатства на “інтелектуальний продукт”. Для цього є необхідним злиття зусиль працівників сфери культури і менеджерів туризму. В Україні є “нетоптані шляхи” – маршрути, відомі ще з часів Радянського Союзу: Умань із Софіївкою, Львів із “Золотою підковою” (Золочевський, Олеський і Підгорецький замки), Кам’янець-Подільський, Чернігів, гоголівські, шевченківські місця та ін. Сам Київ, по суті, місто-музей: Лавра, Софія, Андріївський спуск, Майдан і кілька центральних музеїв. Те саме можна сказати і про Крим. Слабкість організації, відсутність інфраструктури, а інколи навіть і неучтвo гідів спричиняє те, що кількість іноземних туристів, що бажають відвідати культурні й історичні пам’ятники України, зменшилася на 15–20%, скоротилася і кількість наших співвітчизників, що прагнуть підвищити свій культурний рівень [3].

Координація стратегічного розвитку культурної сфери і туризму на місцях повинна призвести до більш тісної співпраці місцевої влади і реального бізнесу у вирішенні конкретних завдань зі збереження культурної спадщини, впровадження в практику діяльності музеїв, національних заповідників передової менеджерської практики, орієнтації для роботи в ринкових вимірах і координації діяльності з суб’єктами туристичної індустрії.

Враховуючи досвід провідних туристичних країн світу, можна зробити висновок, що для України на даному етапі розвитку необхідно удосконалювати нормативно-правову базу регулювання міжнародної туристичної діяльності в напрямку створення дієвих механізмів державної фінансової, інфраструктурної, кадрової, адміністративної та інформаційної підтримки, забезпечення безпечного розвитку міжнародного туризму в усіх відношеннях – економічному, соціокультурному, екологічному. Необхідно впровадити чіткі механізми державного фінансування туристичної галузі на регуляторній основі, створити ефективну систему державного гарантування інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури, страхування комерційних ризиків у міжнародному туризмі, заохочення довготермінових капіталовкладень.

Література

1. Виступ генерального секретаря Всесвітньої туристської організації (ВТО) пана Франческо Франжіаллі у Верховній Раді України. – Київ, 9 жовтня 2000 року.
2. Лащик І.П. Соціокультурна динаміка ХХІ-го століття і завдання туристської освіти / І.П. Лащик // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. “Туризм у ХХІ столітті” (Київ, 2002).
3. Цюрупа М. Осмислення феномену туризму в європейській історико-філософській традиції / М. Цюрупа // Філософія туризму. – К., 2004.
4. Інформація та проблемні питання щодо співробітництва України з Європейським Союзом (ЄС) у галузі туризму: [Електронний ресурс]. – режим доступу до сайту: <http://www.tourism.gov.ua>